

СЕКЦІЯ 4

ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ПРАВА ЛЮДИНИ: ВІЙНА, ПЕРЕМІЩЕННЯ, ЕКОЛОГІЧНІ ЗАГРОЗИ

SECTION 4

GLOBAL CHALLENGES AND HUMAN RIGHTS: WAR DISPLACEMENT, ENVIRONMENTAL, THREATS

УДК 340

Дракохруст Т. В.
докторка юридичних наук, доцентка
професорка кафедри теорії права
та конституціоналізму
Західноукраїнського національного
університету

Екологічна безпека та міграція у зонах збройного конфлікту: адаптація правових механізмів ЄС

У сучасному світі зміни клімату та збройні конфлікти все частіше виступають взаємопов'язаними чинниками, що спричиняють масові переміщення населення. Європейський Союз (ЄС), як один із ключових акторів міжнародної політики, стикається з необхідністю адаптації своїх правових механізмів для ефективного реагування на ці виклики.

Зміни клімату, такі як посухи, повені та інші екстремальні погодні явища, можуть поглиблювати соціально-економічні проблеми, сприяючи виникненню конфліктів. Наприклад, зменшення доступу до водних ресурсів може призводити до міжетнічних напружень, що врешті-решт може перерости у збройні сутички. У свою чергу, конфлікти змушують людей залишати свої домівки, шукаючи безпеки в інших регіонах або країнах [1].

ЄС має розвинену систему правових інструментів для регулювання міграційних процесів, зокрема Загальну європейську систему притулку (CEAS). Однак, ці механізми переважно орієнтовані на осіб, які тікають від переслідувань або збройних конфліктів, і не враховують специфіку екологічно зумовленої міграції. Відсутність чіткого правового статусу для "кліматичних біженців" створює прогалини в захисті таких осіб [2].

У 2023 році ЄС ухвалив Новий пакт про міграцію та притулок, який передбачає реформу міграційної політики. Проте, критики зазначають, що цей документ фокусується на стримуванні міграції та посиленні контролю, ніж на

забезпеченні прав та захисту мігрантів, особливо тих, хто постраждав від екологічних катастроф. Зокрема, відсутність визнання екологічних причин як підстави для надання притулку залишається проблемою [3].

Для ефективного реагування на виклики, пов'язані з екологічною безпекою та міграцією, ЄС може розглянути наступні підходи:

Розширення існуючих інструментів захисту: Використання наявних механізмів, таких як тимчасовий захист, для осіб, переміщених через екологічні катастрофи.

Інтерпретація правових норм у світлі екологічних викликів: Судові органи можуть тлумачити положення про притулок з урахуванням загроз, пов'язаних зі змінами клімату.

Розробка нових правових інструментів: Створення спеціального статусу для «кліматичних біженців» або включення екологічних причин до переліку підстав для надання притулку.

З огляду на зростаючі виклики, пов'язані з екологічною безпекою та міграцією у зонах збройного конфлікту, ЄС повинен адаптувати свої правові механізми для забезпечення ефективного захисту постраждалих осіб. Це включає як перегляд існуючих інструментів, так і розробку нових, що враховують специфіку екологічно зумовленої міграції [4]. І особливо важливо, щоб держави, які вже борються з реальними наслідками зміни клімату, захищали права людини своїх громадян за допомогою міжнародної спільноти. Зрештою, більшість осіб, переміщених через зміну клімату, переїжджають в межах однієї країни. Тому політики мають зосередитися не лише на пом'якшенні ризиків зміни клімату, а й на впровадженні розумної довгострокової міграційної політики та запланованого переселення особливо вразливих громад [5].

Література:

1. Scissa, Chiara (2022). The climate changes, should EU migration law change as well? : insights from Italy." European Journal of Legal Studies. URL: <https://hdl.handle.net/1814/74753Cadmus+1Cadmus+1>
2. Matthew Scott (2022). Adapting to Climate-Related Human Mobility into Europe: Between the Protection Agenda and the Deterrence Paradigm, or Beyond? European Journal of Migration and Law. URL: https://brill.com/view/journals/emil/25/1/article-p54_3.xml
3. Climate change and migration - Publications Office of the EU. 2020. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2469ed05-39ce-11eb-b27b-01aa75ed71a1>
4. An EU toolbox to deal with the climate-migration-security nexus. European Liberal Forum, 2022. URL: <https://liberalforum.eu/publication/an-eu-toolbox-to-deal-with-the-climate-migration-security-nexus/>
5. Дракохруст, Т. (2022). Права людини: зміна клімату та примусове переміщення. Актуальні проблеми правознавства, (1), С. 32-36. URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1331>.